

Liberalisme	Konservatisme	Socialisme
Markeds-økonomi	Plan- økonomi	Blandings- økonomi
Social- liberalisme	Magtens tre-delning	Kapitalisme

Socialismens tanker om planøkonomi er blevet afprøvet i bl.a. Østeuropa og det tidligere Sovjetunionen. Det endte med en revolution mod socialismen. Befolkningerne var utilfredse med den lave levestandard. De ønskede også, at der var mere end ét parti at stemme på ved valgene, og at der var demokrati og ytringsfrihed. Socialismens slagord er stadig <u>solidaritet</u> - dvs. at de, som ikke har noget at leve for, får en indkomst gennem <u>staten</u>, som er betalt af dem, som har et job.	Konservatismen går ind for en forholdsvis stærk offentlig sektor, som sørger for, at også samfundets svage medlemmer er tilfredse. Konservatismen siger, at det er <u>de stærkes pligt</u> at tage sig af de svage, og de støtter velfærdsstaten for at undgå, at <u>staten dør</u> under en revolution. Konservative politikere interesserer sig meget for kongemagten, folkekirken, politiet, forsvaret, skolen og familien	Nøgleordet i liberalismen er <u>frihed</u>. Liberalismen opstod i 1700-tallet. Mange borgere mente dengang, at landets leder, kongen eller kejseren, bestemte for meget – han var enevældig. De liberale ønskede derfor en <u>tredelev af magten</u> i en lovgivende, dømmende og udøvende magt. De liberale ønskede det, vi i dag kalder for markedsøkonomi. Målet for de liberale var altså, at <u>staten</u> skulle blande sig så lidt i økonomien som muligt.
Danmark er et blandings-økonomisk samfund, hvor næsten alle produktions-virksomhederne er privatejede. Derimod ejes bl.a. de fleste skoler, hospitaler og børnehaver af det offentlige. Prisen på de fleste varer i Danmark bestemmes af udbud og efterspørgsel. Når man benytter de offentlige ydelser (fx låner bøger på biblioteket), betaler man ikke selv for dem, eller betaler kun en del af prisen for, hvad ydelsen koster. Det betyder <i>ikke</i>, at ydelsen er gratis. Den betales af samfundets borgere gennem skatten til det offentlige.	Varens pris <u>fastsættes</u>, uden at der tages hensyn til udbud og efterspørgsel I en planøkonomi kunne <u>staten fx bestemme</u>, at kartofler kun måtte koste 2 kr. pr. kg, fordi det er en fødevarer, alle skal have råd til, mens løbesko skal koste 1.000 kr., fordi de ikke er nødvendige. Udbuddet af varer bestemmes af, hvad staten ønsker at producere, og hvad man kan producere.	Varens pris <u>afhænger</u> af udbud og efterspørgsel <u>Efterspørgsel</u>: Forbrugeren går hele tiden efter den bedste vare til den billigste pris <u>Udbud</u>: Sælgeren eller producenten går efter den højeste pris, hvor varen alligevel kan sælges og give en fortjeneste. Der er med andre ord <u>fri konkurrence</u>.
Kapitalisme er et økonomisk system, hvor: Produktionsmidlerne (fabrikker, maskiner, jord osv.) ejes primært af private personer eller virksomheder. Varer og tjenester produceres for at opnå profit. Priser, lønninger og produktion styres hovedsageligt af udbud og efterspørgsel på et frit marked.	<u>Lovgivende magt</u>: Folketinget har den lovgivende magt, idet Folketinget vedtager landets love. <u>Den udøvende magt</u>: Regeringen har den udøvende magt. Den administrerer love og sørger for, at de bliver overholdt. Fx er det justitsministerens ansvar, at færdselsloven bliver overholdt. Politiet og anklagemyndigheden hjælper justitsministeren med at fange og få dømt personer, som overtræder færdselsloven. <u>Den dømmende magt</u>: Den dømmende magt ligger hos domstolene, der dømmer på grundlag af lovene vedtaget af Folketinget.	Mange liberale bryder sig ikke om en udvikling, hvor der opstår for store forskelle i indkomster og formuer hos befolkningen, og der ikke er noget socialt sikkerhedsnet. De vil bevare den økonomiske frihed. Men staten skal gribe ind i økonomien og opkræve flere skatter hos de velstående. Pengene skal bruges til at støtte svage medborgere. Denne liberale retning kaldes for <i>socialliberalisme</i>.